

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 541/2012-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. novembra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., B., zastúpenej advokátom Mgr. I. L., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi zaručeného v čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 11 NcC 2/2012-34 z 13. februára 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. júla 2012 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd

(ďalej len „listina“), základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi zaručeného v čl. 48 ods. 1 ústavy a v čl. 38 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 11 NcC 2/2012-34 z 13. februára 2012.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka je podľa rozhodcovského rozsudku (rozhodcovský rozsudok sp. zn. SR 06248/11 z 9. augusta 2011) vydaného Stálym rozhodcovským súdom obchodnej spoločnosti S., a. s. (ďalej len „rozhodcovský súd“), v spotrebiteľskej veci v postavení oprávnenej a povinným je V. K., S. (ďalej len „povinný“). Povinný podal 21. septembra 2011 Okresnému súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) žalobu o zrušenie označeného rozhodcovského rozsudku.

Okresný súd 27. septembra 2011 postúpil vec z dôvodu príslušnosti Okresnému súdu Bratislava IV, a to v zmysle ustanovenia § 88 ods. 2 poslednej vety zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení rozhodujúcom pre konanie vo veci (ďalej aj „OSP“), podľa ktorého na konanie o zrušení rozhodcovského rozsudku je vždy príslušný súd, v ktorého obvode sa nachádza miesto rozhodcovského konania.

Povinný v písomnom podaní zo 17. októbra 2011 uplatnil námietku postúpenia veci podľa § 105 ods. 3 OSP, v ktorej poukázal na potrebu aplikovať právo Európskej únie (ďalej len „európske právo“, „právo EÚ“ alebo „komunitárne právo“), ktoré má prednosť pred vnútroštátnym právom, a z toho dôvodu, ak je povinný spotrebiteľom, ktorý si zvolí súd, v obvode ktorého má bydlisko, je príslušný na prejednanie a rozhodnutie vo veci tento súd.

Okresný súd Bratislava IV s postúpením veci nesúhlasil s poukazom na prednosť práva EÚ a na § 87 písm. f) OSP, podľa ktorého popri všeobecnom súde odporcu je na konanie príslušný aj súd, v obvode ktorého má bydlisko spotrebiteľ, ak ide o spor zo spotrebiteľskej zmluvy. Na základe uvedeného vec predložil na rozhodnutie krajskému súdu ako svojmu nadriadenému súdu v súlade s § 105 ods. 3 OSP.

Krajský súd napadnutým uznesením č. k. 11 NcC 2/2012-34 z 13. februára 2012 rozhodol, že na konanie a rozhodnutie je miestne príslušný okresný súd.

Podľa názoru sťažovateľky krajský súd označeným rozhodnutím porušil ňou označené práva, čo odôvodnila takto:

„Predmetným Uznesením Krajský súd pri rozhodovaní o miestnej príslušnosti na prejednanie žaloby o zrušenie rozhodcovského rozsudku nepoužil ustanovenie § 88 ods. 2 posledná veta OSP, ale s poukazom na článok 6 ods. 1 Smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, podľa ktorého členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva neboli záväzné pre spotrebiteľa, a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok, určil, že na prejednanie veci je príslušný Okresný súd Prešov, a to v zmysle ustanovenia § 87 písm. f) OSP...

... Predmetom konania o zrušenie rozhodcovského rozsudku však nie je spor, ktorý by sa týkal vzniku, zmien alebo zániku (platnosti) spotrebiteľskej zmluvy, ani spor podľa § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka, a preto výlučne miestne príslušným súdom na prejednanie veci je podľa ustanovenia § 88 ods. 2 OSP súd, v obvode ktorého sa nachádza miesto rozhodcovského konania...

Protiústavnosť predmetného Uznesenia Krajského súdu je daná aj tým, že Krajský súd rozhodol v rozpore so svojou rozhodovacou praxou v podobných prípadoch (týkajúcich sa sťažovateľa a rozsudkov identického rozhodcovského súdu)... V tomto prípade ide o výlučnú miestnu príslušnosť pre veci týkajúce sa rozhodcovského konania a taktiež pre konania o zrušenie rozhodcovských rozsudkov, pre ktoré je daná výlučná miestna príslušnosť podľa miesta rozhodcovského konania.“ Sťažovateľka je presvedčená, „že na prejednanie jeho veci je miestne príslušný súd podľa § 88 ods. 2 OSP Okresný súd Bratislava IV, v obvode ktorého sa nachádza miesto rozhodcovského konania.

V predmetnej veci sa tak Krajský súd v Bratislave podstatným spôsobom odchyľil od svojej predchádzajúcej rozhodovacej praxe, pričom z jeho strany došlo k porušeniu zásady právnej istoty z dôvodu nekonzistentnosti rozhodovacej praxe...

... súd na základe vlastnej interpretácie nedostatočne určitého ustanovenia smernice nepoužil výslovné ustanovenie vnútroštátneho právneho predpisu, čím znemožnil účastníkom konania akýmkoľvek spôsobom predvídať jeho postup.

Protiústavnosť predmetného Uznesenia Krajského súdu je daná aj tým, že Krajský súd zjavne nerozhodoval na základe relevantnej právnej normy a predmetné Uznesenie aj úplne nesprávne odôvodnil...

Podľa názoru sťažovateľa v predmetnom Uznesení Krajský súd nerozhodoval podľa relevantnej právnej normy, keď sa pokúšal prelomiť zásadu osobitnej výlučnej miestnej príslušnosti, upravenej v ustanovení § 88 ods. 2 posledná veta Občianskeho súdneho poriadku, konštatovaním, že podľa článku 6 ods. 1 Smernice, členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva neboli záväzné pre spotrebiteľa...

... Určenie osobitnej výlučnej miestnej príslušnosti donucovacím ustanovením zákona, a nie dohodou strán, in concreto ustanovením § 88 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku nemožno považovať za nekalú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve a takéto určenie osobitnej výlučnej miestnej príslušnosti vnútroštátnym právnym poriadkom nie je ani v rozpore s normami európskych spoločenstiev. Nakoľko smernica Rady 93/13/EHS upravuje nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách, je pre daný prípad úplne nepoužiteľná...

Na konanie o zrušenie rozhodcovského rozsudku je v zmysle ustanovenia § 88 ods. 2 posledná veta OSP vždy príslušný súd, v ktorého obvode sa nachádza miesto rozhodcovského konania a voľba miestne príslušného súdu na základe ustanovenia § 87 písm. f) OSP žalobkyňou nie je možná ani vzhľadom na aplikáciu komunitárneho práva...

Právne posúdenie veci Krajským súdom je nesprávne aj v otázke priamej použiteľnosti smerníc vo vzťahu k vnútroštátnemu právu, nakoľko rozoberaná smernica v danom prípade nemá priamy účinok na území členského štátu (SR) a ani nie je priestor na eurokonformný výklad...“.

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 Listiny základných práv a slobôd, právo na spravodlivé prejednanie jeho záležitosti podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo nebyť odňatý jeho zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd Uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 11 NcC/2/2012-34 z 13. 02. 2012 porušené bolo.

2. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 11 NcC/2/2012-34 z 13. 02. 2012 sa zrušuje a vec sa Krajskému súdu v Bratislave vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť spoločnosti P., s. r. o. trovy právneho zastúpenia na účet právneho zástupcu.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého

návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi zaručeného v čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 11 NcC 2/2012-34 z 13. februára 2012, ku ktorému malo dôjsť tým, že krajský súd pri rozhodovaní o miestnej príslušnosti súdu nesprávne aplikoval relevantnú právnu normu, čo viedlo k tomu, že vo veci samej koná nepríslušný súd, a teda sťažovateľka bola odňatá svojmu zákonnému sudcovi, čoho dôsledkom je aj porušenie jej základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie.

Sťažovateľka taktiež tvrdí, že záver krajského súdu sa odkláňa od doterajšej rozhodovacej praxe a nemožno ho vyvodit' ani z práva EÚ. Podľa sťažovateľky nemožno pristúpiť ani k priamemu účinku práva EÚ – smernice č. 93/13/EHS, ktorá nemôže mať

v tomto prípade priamy účinok, a nepriamy účinok predmetnej smernice (povinnosť vykladať vnútroštátne právo v súlade s cieľom a účelom smernice) sa taktiež nemôže aplikovať, keďže ustanovenie vnútroštátneho právneho predpisu (§ 88 ods. 2 posledná veta OSP) takýto výklad neumožňovalo.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 38 ods. 1 listiny nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu aj sudcu ustanoví zákon.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a následne na nich založených právnych záverov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010).

Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07).

1. Posúdenie námietok sťažovateľky proti napadnutému uzneseniu krajského súdu týkajúcich sa nesprávnych právnych záverov súvisiacich s aplikáciou práva EÚ

Kľúčové námietky sťažovateľky smerujú proti spôsobu, akým krajský súd v napadnutom uznesení aplikoval právo EÚ, ako aj proti záveru, ktorý krajský súd z tohto práva EÚ vo vzťahu k vnútroštátnemu právu vo svojom rozhodnutí vyvodil.

O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia v súvislosti s právnym posúdením ide spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Ústavný súd musel preto posúdiť, či odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu spĺňa uvedené ústavné požiadavky, a na základe toho posúdiť, či je konformné so základným právom na súdnu ochranu zaručeným v čl. 46 ods. 1 ústavy a v čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj právom na spravodlivé súdne konanie zaručeným v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podstatu sťažnosti tvorí tvrdenie sťažovateľky, že krajský súd neaplikoval ustanovenie vnútroštátneho práva (§ 88 ods. 2 posledná veta OSP v relevantnom znení), ale dal prednosť právu EÚ, čím porušil jej označené základné práva podľa ústavy a listiny.

Úloha ústavného súdu spočíva v preskúmaní, či krajský súd dostatočne odôvodnil, prečo a ako aplikoval pravidlá práva EÚ, a teda to, či napadnuté uznesenie krajského súdu nevykazuje znaky svojvoľnosti alebo zjavnej neodôvodnenosti.

Krajský súd uznesenie č. k. 11 NcC 2/2012-34 z 13. februára 2012 v rozhodujúcej časti odôvodnil takto:

„V danom prípade navrhovateľ uplatňuje voči odporcovi návrh na zrušenie rozhodcovského rozsudku Stáleho rozhodcovského súdu spoločnosti S. a.s., zo dňa 09. 08. 2011, č. SR 06248/11... Podľa § 88 ods. 2 posledná veta O. s. p. v znení účinnom do 31. 12. 2011 na konanie o zrušení rozhodcovského rozsudku je vždy príslušný súd, v ktorého obvode sa nachádza miesto rozhodcovského konania. Je nepochybné, že slovenský právny poriadok upravoval v čase začatia konania (§ 11 ods. 1 O. s. p.) miestnu príslušnosť konania o zrušenie rozhodcovského súdu, ako osobitnú výlučnú miestnu príslušnosť, pričom v prejednávanej veci je miesto rozhodcovského konania v obvode Okresného súdu Bratislava IV.

V prejednávanej veci je však treba konštatovať i to, že navrhovateľa je možné považovať za spotrebiteľa podľa ust. § 52 ods. 4 Občianskeho zákonníka. Členstvo Slovenskej republiky v Európskej únii a v Európskom spoločenstve predstavuje aj povinnosť dodržiavať právo európskych spoločenstiev, ktorého súčasťou je aj Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. Podľa článku 6 ods. 1 Smernice, členské Štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva neboli záväzné pre spotrebiteľa, a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok. Vzhľadom na aplikáciu práva európskych spoločenstiev je treba bezpochyby prisvedčiť názoru postupujúceho súdu prvého stupňa o tom, že pokiaľ si spotrebiteľ zvolí podľa ustanovenia § 87 písm. f) O. s. p. súd, v ktorého obvode má bydlisko, je namieste pri

určovaní miestnej príslušnosti nepoužiť ustanovenie § 88 ods. 2 posledná veta O. s. p. - v takomto prípade by nebola daná osobitná, výlučná miestna príslušnosť súdu, v obvode ktorého je miesto rozhodcovského konania.

Krajský súd v Bratislave prihliadajúc na obsah návrhu na začatie konania v danej veci dospel k záveru, že podaním návrhu na Okresnom súde Prešov vykonal navrhovateľ voľbu súdu daného mu na výber podľa ust. § 87 písm. f/ O. s. p., keď jeho úmysel zvoliť si súd miestne príslušný podľa ust. § 87 O. s. p. vyplýva z okolností, ktoré uviedol v návrhu a jednak z toho, že návrh bol podaný práve na tomto súde.

Z obsahu návrhu na začatie konania podaného na Okresnom súde Prešov a pripojených listinných dôkazov je zrejmé, že navrhovateľ má bydlisko v obci Kojatice 180, Svinia patriaceho do obvodu Okresného súdu Prešov. Na základe uvedeného Krajský súd v Bratislave v otázke miestnej príslušnosti s použitím ust. § 87 písm. f/ O. s. p. rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia...

Pre úplnosť nadriadený súd poznamenáva, že zák. č. 388/2011 Z. z. bolo s účinnosťou od 1. 1. 2012 upravené znenie ust. § 88 ods.2 posledná veta O. s. p., podľa ktorého je na konanie o zrušení rozhodcovského rozsudku však vždy príslušný súd, v ktorého obvode sa nachádza miesto rozhodcovského konania; ak je navrhovateľom spotrebiteľ, je na konanie príslušný súd, v obvode ktorého má bydlisko. Uvedená zmena, ktorou zákonodarca súčinnosťou od 1. 1. 2012 zosúladiť podmienky miestnej príslušnosti súdu konajúceho vo veciach týkajúcich sa rozhodcovského konania s komunitárnym právom, len podporuje správnosť úvahy nadriadeného súdu prednostne použiť pri posudzovaní miestnej príslušnosti súdu v danej veci (začatej podaním návrhu dňa 21. 9. 2011) komunitárne právo.“

Z citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia síce nevyplýva výslovné a jednoznačné vyjadrenie krajského súdu, či siahol k priamym účinkom smernice č. 93/13/EHS alebo iba k jej nepriamym účinkom, a ani neoznačil jednoznačným spôsobom metodologicky korektný postup, ktorým k svojmu výsledku dospel. Iba z toho však nemožno vyvodit' záver, že by krajský súd konal svojvoľne alebo zjavne nesprávne odôvodnil význam práva EÚ pre riešený spor. Naopak, ústavný súd považuje odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu za ústavne udržateľné, hoci ústavný súd považuje za

potrebné zdôrazniť, že odôvodnenie uznesenia krajského súdu je vzhľadom na nároky formulované ústavným súdom nepochybne minimalistické. Ústavný súd ale zároveň dodáva, že nie je jeho úlohou do detailov preskúmať prípad z pozície v danom prípade aplikovaných právnych noriem ani opätovne podrobiť revízii napadnuté uznesenie so zámerom vylepšiť jeho odôvodnenie, prípadne zostaviť zoznam možných pochybení krajského súdu, ak tieto nemajú takú relevanciu, ktorá by mohla spochybniť ústavnú konformitu záverov napadnutého uznesenia s ústavou (IV. ÚS 270/09, IV. ÚS 27/2010, III. ÚS 165/2012).

Ústavný súd pritom vychádzal z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) a toho, že členstvo Slovenskej republiky v Európskej únii a v Európskom spoločenstve predstavuje aj povinnosť dodržiavať komunitárne právo, teda právo orgánov Európskeho spoločenstva.

Základnou charakteristikou komunitárneho práva je jeho prednosť pred právom vnútroštátnym. Rozhodnutím, ktoré napríklad obsahuje problematiku princípu prednosti komunitárneho práva, je rozsudok Súdneho dvora č. 106/77 vo veci *Amministrazione delle finanze dello Stato c/a S. p. A. Simmenthal*, podľa ktorého každý vnútroštátny súd má povinnosť úplne aplikovať komunitárne právo a chrániť práva zverenú komunitárnym právom jednotlivcovi, pričom má ponechať neaplikované každé prípadné ustanovenie vnútroštátneho práva, ktoré je v rozpore s komunitárnym právom, a to bez ohľadu na to, či ustanovenie vnútroštátneho práva bolo prijaté pred alebo po prijatí komunitárnej úpravy. V prípade, že dôjde ku konfliktu komunitárneho práva s vnútroštátnou právnou normou, je povinnosťou orgánu aplikujúceho právo vykladať vnútroštátne právo v súlade s právom komunitárnym (tzv. eurokonformný výklad). Pokiaľ právna norma členského štátu nepripúšťa eurokonformný výklad, je povinnosťou orgánu aplikujúceho právo nepoužiť túto normu, pokiaľ odporuje komunitárnemu právu.

Pri výklade smernice Rady č. 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách Súdny dvor vo viacerých veciach konštatoval, že je v rozpore

s cieľmi smernice, ak vnútroštátna právna úprava bráni plné uplatnenie práv spotrebiteľa, a to napríklad v rozsudku vo veci č. C-473/00 Cofidis.

Ďalej v rozsudku č. C 243/08 Pannon GSM Zrt. c/a Erzsébet Sustikné Györfi Súdny dvor konštatuje, že účinnú ochranu spotrebiteľa možno zaručiť len vtedy, ak má vnútroštátny súd možnosť posúdiť takúto podmienku ex offio. Vnútroštátny súd je povinný preskúmať ex offio nekalý charakter zmluvnej podmienky, len čo má k dispozícii právne a skutkové okolnosti potrebné na tento účel. Ak považuje takúto podmienku za nekalú, zdrží sa jej uplatnenia, okrem prípadu, že to spotrebiteľ namieta. Vnútroštátny súd má túto povinnosť tiež vtedy, ak preveruje svoju vlastnú miestnu príslušnosť. Vnútroštátnemu súdu prislúcha určiť, či zmluvná podmienka spĺňa kritériá požadované na to, aby ju bolo možné kvalifikovať ako nekalú. V tejto súvislosti musí vnútroštátny súd zohľadniť skutočnosť, že podmienka obsiahnutá v zmluve uzatvorenej medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, ktorá bola do nej vložená bez osobitného vyjednávania a ktorá priznáva výlučnú právomoc súdu, v ktorého obvode sa nachádza sídlo predajcu alebo dodávateľa, môže byť považovaná za nekalú. V predmetnej veci rozhodcovská doložka nebola v spotrebiteľskej zmluve dohodnutá individuálne, pričom bez ďalšieho priznáva právomoc riešiť spory zo zmluvy rozhodcovskému súdu v Bratislave (odôvodnenie rozhodcovského rozsudku); vzhľadom na vzdialenosť bydliska spotrebiteľa je preto možné považovať ju za nekalú.

Krajský súd teda správne uzavrel, že vzhľadom na záväznosť komunitárneho práva nie je v predmetnej veci daná miestna príslušnosť Okresného súdu Bratislava IV v zmysle § 88 ods. 2 poslednej vety OSP, ale iného – okresného súdu.

Prípadné iné, a to pozitívne rozhodnutie o sťažnosti v tejto časti, ktorým by bolo uznesenie krajského súdu zrušené, by mohlo viesť iba k ďalšiemu vylepšeniu jeho odôvodnenia krajským súdom v následnom konaní.

Navyše, napadnuté uznesenie krajského súdu bolo prijaté v procesnej fáze zisťovania miestnej príslušnosti a zrušenie tohto rozhodnutia s predpokladom vylepšenia jeho

odôvodnenia by viedlo k zbytočnému predlžovaniu súdneho konania. Takisto bez ohľadu na to, či je aplikácia predmetných právnych noriem vnútroštátneho alebo európskeho práva krajským súdom správnou alebo jedinou možnou, nevzhliada ústavný súd v takejto úvahe znaky svojvoľnosti ani zjavnej neodôvodnenosti takej intenzity, ktorá by viedla k možnosti vysloviť porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny) a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru po prijatí sťažnosti v tejto časti na ďalšie konanie.

Vzhľadom na to bolo potrebné sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

2. Posúdenie námietok proti napadnutému uzneseniu krajského súdu týkajúcich sa odklonu od doterajšej rozhodovacej činnosti

Sťažovateľka v sťažnosti taktiež namieta, že napadnuté uznesenie krajského súdu sa odkláňa od iných jeho rozhodnutí posudzujúcich tú istú otázku – miestnu príslušnosť súdov v konaní o žalobách o zrušenie rozhodcovských rozsudkov v spotrebiteľských veciach, z ktorých malo vyplývať, že na konanie vo veci sú príslušné sudy podľa § 88 ods. 2 poslednej vety OSP, a nie podľa § 87 písm. f) OSP.

V súvislosti s uvedenou námietkou ústavný súd považuje za potrebné pripomenúť svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej neoddeliteľnou súčasťou princípov právneho štátu zaručeného podľa čl. 1 ústavy je aj princíp právnej istoty. Obsahom princípu právneho štátu je vytvorenie právnej istoty, že na určitú právne relevantnú otázku sa pri opakovaní v rovnakých podmienkach dáva rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95, a II. ÚS 80/99, III. ÚS 356/06, IV. ÚS 75/09). Ústavný súd vo vzťahu k danému prípadu dodáva, že dôveru v určitú rozhodovaciu prax v skutkovo i právne porovnateľných veciach vyvoláva až prezentovaná rozhodovacia prax súdu najvyššej inštancie, ktorá sa ustálila po určitú dobu, nie však ojedinelé rozhodnutie súdu. Požiadavka právnej istoty taktiež automaticky neznamena, že sa judikatúra nemôže vyvíjať (IV. ÚS 126/2012). Najmä v súvislosti s výkladom a aplikáciou práva EÚ, je pochopiteľný určitý vývoj vnútroštátnej judikatúry. Názor ústavného súdu o ústavnej konformite záverov, ktoré krajský súd

v napadnutom uznesení vyvodil z práva EÚ považuje ústavný súd za postačujúci aj na vysporiadanie sa s námietkou sťažovateľky týkajúcou sa jej výhrad k odklonu od doterajšej rozhodovacej činnosti v podobných prípadoch. Ani táto námietka preto neindikuje možnosť porušenia základného práva sťažovateľky zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny z hľadiska takej intenzity pochybenia krajského súdu, ktorá by umožňovala prijať sťažnosť v tejto časti na ďalšie konanie. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže ešte sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti týchto názorov a nezakladá ani právomoc ústavného súdu nahradiť právne názory krajského súdu svojimi vlastnými. Sťažnosť je preto aj vo vzťahu k tejto námietke zjavne neopodstatnená.

3. K namietanému porušeniu základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi zaručeného v čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny

Podľa sťažovateľky došlo nesprávnymi napadnutými uzneseniami krajského súdu o miestnej príslušnosti okresného súdu na konanie o zrušenie rozhodcovského rozsudku aj k porušeniu jej základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny.

Ústava základné právo na zákonného sudcu upravuje v čl. 48 ods. 1, podľa ktorého nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi, príslušnosť súdu ustanoví zákon (podobne aj čl. 38 ods. 1 listiny). Zákomom, na ktorý sa v citovanom článku ústavy odkazuje, je Občiansky súdny poriadok. Občiansky súdny poriadok ustanovuje, ktorý súd je vecne, miestne a funkčne príslušný na prerokovanie veci, čo je prvým predpokladom na určenie zákonného sudcu, keďže označené základné právo sa výslovne spája s osobou sudcu, nie so súdom. Postavenie zákonného sudcu ako osoby, ktorá má o veci rozhodnúť, je späté so sústavou súdov, ktorú upravuje zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. So sústavou súdov priamo súvisí aj príslušnosť súdu o veci rozhodnúť upravená Občianskym súdnym poriadkom, a tým aj osoba zákonného sudcu, za ktorého treba pokladať sudcu určeného v súlade s rozvrhom práce vecne a miestne príslušného súdu (I. ÚS 52/97, II. ÚS 87/01, III. ÚS 116/06).

Nevyhnutným predpokladom na to, aby účastník konania nebol odňatý svojmu zákonnému sudcovi, je rozhodovanie o jeho veci tým súdom, ktorý je podľa zákona (Občiansky súdny poriadok) na rozhodovanie o nej vecne, miestne i funkčne príslušný (IV. ÚS 161/08).

Pravidlá ustanovenia miestnej príslušnosti vytvárajú rámec na určenie zákonného sudcu, a tým aj na realizáciu základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny.

Ústavný súd už vyjadril názor, že ak sa účastník konania domnieva, že o jeho veci koná miestne nepríslušný súd, a teda z tohto dôvodu by mal byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi, je na ňom, aby námietku porušenia ústavnej ochrany vyplývajúcej z ústavnoprocésneho princípu o zákonom sudcovi (čl. 48 ods. 1 ústavy) uplatnil na všeobecnom súde podaním mimoriadneho opravného prostriedku – dovolania podľa § 237 písm. g) OSP (IV. ÚS 161/08). V prípade nepodania dovolania by tak mohla byť sťažnosť odmietnutá ako neprípustná. V súlade s rozhodovacou činnosťou ústavného súdu, podľa ktorej je na posúdenie prípustnosti dovolania zásadne príslušný dovolací súd (napr. IV. ÚS 238/07, II. ÚS 60/09, I. ÚS 481/2010, IV. ÚS 499/2011), a vzhľadom na judikatúru najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolaní proti rozhodnutiam krajského súdu o miestnej príslušnosti ako súdu nadriadeného podľa § 105 ods. 3 OSP (napríklad uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 243/2010 z 23. novembra 2010), ako aj na okolnosti daného prípadu nepristúpil ústavný súd k odmietnutiu sťažnosti z dôvodu jej neprípustnosti, ale skúmal, či sú v tejto časti dôvody, ktoré by bránili jej prijatiu na ďalšie konanie. Keďže však odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu je z ústavného hľadiska akceptovateľné, teda ním nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy (a v čl. 36 ods. 1 listiny), a ústavný súd tiež nezistil z okolností daných vecí ani príčinnú súvislosť medzi napadnutým uznesením krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľky na zákonného sudcu zaručeného v čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny, aj v tejto časti preto jej sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre zjavnú neopodstatnenosť.

Pretože sťažnosť sťažovateľky bola ako celok odmietnutá, ústavný súd sa už ďalšími návrhmi sťažovateľky obsiahnutými v petite sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. novembra 2012